

بسم الله الرحمن الرحيم

مقاله پژوهشی

بررسی نیازهای رسانه‌ای آموزشی ترویجی و تعیین اولویت‌ها
در حوزه آموزش سلامت از دیدگاه مخاطبان شهری و روستایی
استان لرستان در سال ۱۳۸۷

نویسنده: علی شاهرودی

مدیر گروه آموزش سلامت معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی لرستان

آدرس: خرم آباد خیابان معلم ستاد مرکزی دانشگاه معاونت بهداشتی گروه آموزش سلامت استان

آدرس پست الکترونیک: Alishahverdi2003@yahoo.com

تلفن همراه: ۰۹۱۶۶۶۷۱۷۲۳

بررسی نیازهای رسانه‌ای آموزشی ترویجی و تعیین اولویت‌ها در حوزه آموزش سلامت از

دیدگاه مخاطبان شهری و روستایی استان لرستان در سال ۱۳۸۷

علی شاهرودی ۱ رامش آرمان ۲ دکترمولود جافریان ۳ امید علی پاپی ۴ امیتیس جزایری ۵

چکیده

*مقدمه: تأمین، حفظ و ارتقای سلامت مردم جز با توانمندسازی آنان برای کنترل سرنوشت فردی و اجتماعی میسر نمی‌گردد و نقطه شروع و ضامن تحقق توانمندسازی افراد و جوامع، آموزش سلامت است. تصور بسیاری از افراد در مورد واژه «آموزش سلامت» ارائه چند پیام و پمفلت بهداشتی است. اما واقعیت چیز دیگری است. آموزش بهداشت یا سلامت عبارت است از به‌کار بردن روش‌های آموزشی موثر برای تغییر الگوهای رفتاری در اجتماع تا مردم هم‌قادر به بالا بردن سطح رفاه و سلامتی خویش باشند و هم‌قادر به استفاده از خدمات بهداشتی، درمانی به بهترین نحو ممکن باشند.

*مواد و روشها: این پژوهش، مطالعه‌ای توصیفی است و جامعه پژوهش مردان و زنان بالای ۱۵ سال شهری و روستایی استان لرستان می‌باشند. نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای انجام شده است تعداد ۱۲۶ خوشه شهری و روستایی (۸۶ خوشه شهری و ۴۰ خوشه روستایی) تقسیم‌بندی و از هر خوشه ۱۰ نفر از خانواده‌های منتخب مصاحبه انجام گردید. این مطالعه با استفاده از پرسشنامه و روش مصاحبه توسط پرسشگران آموزش دیده (کارشناسان آموزش سلامت) که در مناطق روستایی با همکاری به‌ورزان و در مناطق شهری با همکاری رابطین بهداشت به درب منازل افراد منتخب (خوشه) مراجعه کرده و طبق دستورالعمل اقدام به تکمیل پرسشنامه نموده‌اند، انجام شده است.

*یافته‌ها: جامعه برای سلامت اهمیت زیادی قائل است و برای تحقق این امر نیازمند آموزش مبتنی بر شواهد می‌باشد. در این پژوهش اطلاعات بهداشتی که افراد داشته‌اند حدود ۵۱٪ از طریق تلویزیون، حدود ۴۸٪ از طریق کارکنان بهداشتی درمانی و کمتر از ۲٪ از طریق سایر رسانه‌ها دریافت نموده‌اند. از نظر مخاطبان، مهمترین رسانه آموزشی بترتیب تلویزیون، کتاب و کتابچه و رادیو می‌باشد که در مناطق شهری و روستای تفاوت زیادی ندارد. از دیدگاه مخاطبان مهمترین عوامل انتخاب رسانه دست‌رسی آسان و تأثیر بر یادگیری بوده‌اند.

*بحث و نتیجه‌گیری: این مطالعه نشان می‌دهد از نظر مخاطبان، رسانه‌های آموزشی که اهمیت بیشتر و تأثیر بیشتری در یادگیری دارند و دست‌رسی به آنها آسانتر است به ترتیب: تلویزیون، کتاب و کتابچه و رادیو می‌باشند. بطور کلی جامعه به مقوله بهداشت اهمیت زیادی می‌دهد و افراد به آموزش سلامت برای خود و خانواده، احساس نیاز می‌کنند و تمایل مثبت به یادگیری در زمینه سلامت دارند. بنابراین از این فرصت بایستی به نحو مطلوب در زمینه آموزش و اطلاع‌رسانی استفاده کافی شود.

کلید واژه‌ها: رسانه آموزشی، آموزش، سلامت، مخاطب، ارتباط و نیاز

- ۱- مجری طرح و مدیر گروه آموزش سلامت معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی لرستان
- ۲- همکار اصلی و کارشناس آموزش سلامت معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی لرستان
- ۳- همکار و معاون فنی معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی لرستان
- ۴- مشاور آماری، کارشناس ارشد اپیدمیولوژی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی لرستان
- ۵- همکار و کارشناس بهداشت خانواده معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی لرستان

مقدمه

سلامت حالتی است که در آن افراد از رفاه کامل جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی برخوردار بوده و از نظر اقتصادی و باروری زندگی مولد و بانشاطی داشته باشند. سلامت راهی است که مردم توانمند، جامعه ای توانمند باید انتخاب و طی نمایند تا به توسعه پایدار و یک زندگی با کیفیت برسند.

تا مین، حفظ و ارتقای سلامت مردم بدون توانمند سازی آنان برای کنترل سرنوشت فردی و اجتماعی میسر نمی گردد و نقطه شروع و ضامن تحقق توانمند سازی افراد و جوامع، **آموزش سلامت** است.

درواقع تا زمانی که مردم ندانند، نخواهند و نتوانند سالم شوند، سالم بمانند و سلامت خود را افزایش دهند نمی توانند سلامت خود، خانواده و جامعه ای که در آن زندگی می کنند را کنترل نموده و از این راه برای توسعه پایدار کشورشان تلاش نمایند.

باور بسیاری از افراد در مورد واژه آموزش سلامت، ارائه چند پیام بهداشتی یا ارائه چند پمفلت بهداشتی است اما واقعیت چیز دیگری است. آموزش بهداشت یا سلامت عبارت است از به کار بردن روش های آموزشی موثر برای تغییر الگوهای رفتاری در اجتماع تا مردم از دیدگاه عملی هم قادر به بالا بردن سطح رفاه و سلامتی خویش باشند و هم قادر به استفاده از خدمات بهداشتی، درمانی به بهترین نحو ممکن باشند.

آموزش سلامت دربرگیرنده موقعیت ها و فرصت های برنامه ریزی شده یادگیری است که آگاهانه طراحی شده و بصورت یک ارتباط برنامه ریزی شده جهت اعتلای سواد بهداشتی می باشد و این امر متضمن ارتقای دانش و توسعه مهارت های زندگی (lifeskills) معطوف به سلامت فرد و جامعه می باشد.

آموزش سلامت، رشته یا حرفه ای ساختارمند است که با استفاده از تجربیات یادگیری از طریق تعامل بین آموزش دهندگان و فراگیران فرصت های یادگیری را برای سلامت فراهم می کند. این فرایند یادگیری مردم را برای تغییر داوطلبانه شرایط یا اصلاح رفتار با هدف افزایش سطح سلامت توانمند از ایش می دهد. بنابراین برای حمایت و مشارکت افراد و گروه ها در برنامه های آموزش سلامت، لازم است از نظرات آنها در این امر مهم مطلع شویم .

در حال حاضر در سطح کشور و استان از رسانه های متنوع آموزشی اعم از دیداری، شنیداری و نوشتاری در سطح وسیعی برای آموزش جامعه بطور مستقیم یا غیر مستقیم استفاده می گردد که گاهاً بدون در نظر گرفتن دیدگاه مخاطبین تهیه و بکار برده می شوند و متأسفانه در بیشتر مواقع نیاز سنجی و ارزشیابی از گروه های هدف هنگام تهیه این رسانه ها به عمل نمی آید و حتی پس از استفاده این گونه رسانه ها ارزشیابی اثر بخشی انجام نمی گردد که میزان تاثیر گذاری آنها روی مخاطبین مشخص گردد. بنابراین در این مطالعه به بررسی نیاز رسانه ی از دیدگاه مخاطبان در خصوص رسانه های آموزشی پرداخته ایم

مواد و روشها

این پژوهش، مطالعه ای توصیفی است و جامعه پژوهش مردان و زنان شهری و روستایی بالای ۱۵ سال استان لرستان می باشند

نمونه گیری به صورت خوشه ای انجام گرفت، بدین صورت که بر اساس آمارهای موجود سرشماری گسترش شبکه کل استان به ۱۲۶ خوشه شهری و روستایی (۸۶ خوشه شهری و ۴۰ خوشه روستایی) تقسیم و از هر خوشه با ۱۰ نفر از خانواده های منتخب مصاحبه انجام گردید.

در این مطالعه با استفاده از پرسشنامه و روش مصاحبه توسط پرسشگران آموزش دیده (کارشناسان آموزش سلامت) که در مناطق روستایی با همکاری بهورزان و در مناطق شهری با همکاری رابطین بهداشت به درب منازل افراد منتخب (خوشه) مراجعه و طبق دستورالعمل اقدام به تکمیل پرسشنامه نموده اند. البته قبل از اجرای طرح پرسشگران در یک جلسه آموزشی توجیهی شده و سپس سرخوشه ها برای آنها مشخص و همراه با پوشه مخصوص و پرسشنامه جهت اجرا توجیه گردیدند. پرسشنامه دارای دو قسمت می باشد، قسمت اول اطلاعات عمومی که شامل: نام و نام خانوادگی، شغل، سواد، مشخصات فردی و آدرس محل سکونت بوده و قسمت دوم سئوالات اصلی که بصورت مصاحبه از افراد پرسیده می شد و جواب و نظرات آنها ثبت می گردید.

اهداف اختصاصی

- تعیین نیازهای رسانه ای مخاطبین شهری در امر آموزش سلامت در سطح شهرهای استان لرستان
- تعیین نیازهای رسانه ای مخاطبین روستایی در امر آموزش سلامت در سطح استان لرستان
- تعیین اولویت رسانه ها در آموزش سلامت از نظر مخاطبان در استان لرستان
- شناسایی متغیرهای مؤثر بر تعیین رسانه ها و اولویت بندی آنها در آموزش سلامت در سطح استان لرستان

یافته ها

بر اساس نتایج پژوهش ۶۴٪ جمعیت مورد مطالعه شهری و ۳۶٪ روستایی، ۳۲٪ مرد و ۶۸٪ زن بوده اند. از نظر سواد: ۱۵/۸٪ بیسواد، ۴/۶٪ دوره نهضت، ۱۴/۶٪ ابتدایی، ۱۷/۸٪ راهنمایی، ۱۲٪ دبیرستان، ۲۱/۶٪ دیپلم، ۴/۴٪ فوق دیپلم، ۷/۱٪ لیسانس و ۱/۳٪ فوق لیسانس بوده اند.

از نظر شغل و گروه سنی به شرح جداول شماره ۱ و ۲ بوده است

جدول شماره ۱- توزیع فراوانی و درصد جمعیت مورد مطالعه براساس شغل

شغل	فراوانی	درصد
راننده	۱۵	۱/۲
خانه دار	۶۴۸	۵۱/۸
کارمند	۱۰۰	۸/۰
کشاورز	۲۷	۲/۲
آزاد	۲۲۹	۱۸/۳
محصل	۱۳۱	۱۰/۵
دانشجو	۸۶	۶/۹
کل	۱۲۳۷	۹۹
خطا	۱۳	۱
جمع کل	۱۲۵۰	۱۰۰٪

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی و درصد جمعیت مورد مطالعه بر حسب گروه‌های سنی

گروه سنی بر حسب سال	فراوانی	درصد
۱۵-۲۴	۴۵۳	۳۶/۲
۲۵-۳۴	۳۵۹	۲۸/۷
۳۵-۴۴	۲۰۸	۱۶/۶
۴۵-۵۴	۱۲۲	۹/۸
۵۵-۶۴	۵۷	۴/۶
۶۵-۷۴	۳۲	۲/۶
۷۵ و بالاتر	۹	۱/۷
خطا	۱۰	۱/۸
جمع کل	۱۲۵۰	۱۲۵۰

در این بررسی در پاسخ به سؤال: به نظر شما سلامت چقدر اهمیت دارد؟ ۸۱/۲٪ خیلی زیاد ۷٪ تا حدودی ۱۷٪ اهمیت کمی دارد و ۱٪ اهمیت ندارد پاسخ داده اند. و در پاسخ: آیا به آموزش سلامت برای خود و خانواده‌تان احساس نیاز می کنید؟ ۹۱/۵٪ پاسخ بلی و ۸/۳٪ پاسخ خیر دادند.

در پاسخ به سؤال: آیا تا حالا در جلسات آموزش سلامت شرکت داشته اید؟ ۳۹/۸٪ پاسخ بلی و ۶۰/۲٪ پاسخ خیر دادند و در پاسخ به سؤال: در سال جاری در جلسات آموزش سلامت شرکت داشته اید؟ ۲۴/۷٪ پاسخ بلی و ۷۵/۱٪ پاسخ خیر دادند.

همچنین در مصاحبه شما رسانه های آموزشی را می شناسید؟ ۴۴/۶٪ اظهار نموده اند که می شناسند و ۵۵٪ گفته اند نمی شناسند. و از ۵۵۷ (۴۴/۶ درصد) نفر که می شناختند در پاسخ سؤال: اگر بلی چند تا را که می شناسید نام ببرید: پاسخ ونوع رسانه به شرح جدول زیر می باشد.

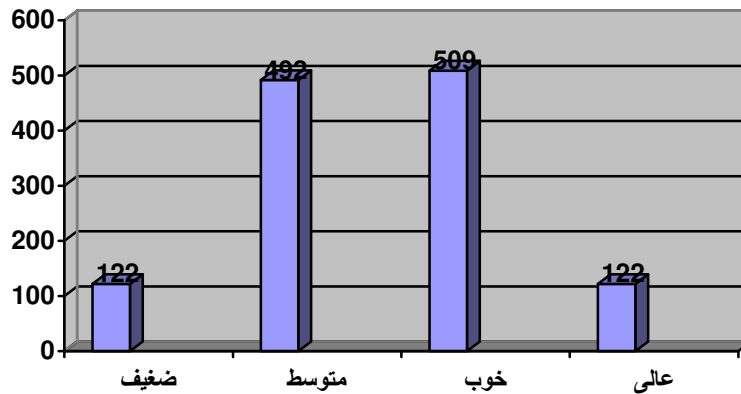
جدول شماره ۳ - توزیع فراوانی و درصد پاسخ جمعیت مورد مطالعه در جواب سؤال:

اگر بلی چند رسانه را که می شناسید نام ببرید؟

عنوان	فراوانی	درصد
تلویزیون	۴۰۰	۳۲
روزنامه	۳۶	۲/۹
رادیو	۶۲	۵
مجله	۱۹	۱/۵
فیلم و CD	۴	۱/۳
بروشور	۶	۱/۵
کتاب و کتابچه	۱۵	۱/۲
پوستر	۴	۱/۳
نمی دانند	۷۰۴	۵۶/۳
کل	۱۲۵۰	۱۰۰

در این بررسی جمعیت مورد مطالعه از نظر آگاهی در زمینه سلامت در پاسخ سؤال: آگاهی شما در زمینه بهداشت یا سلامت چگونه است؟ ۹/۸٪ ضعیف ۶۹/۴٪ متوسط ۴۰/۷٪ خوب ۹/۸٪ عالی اعلام نمودند.

نمودار شماره ۱ - پاسخ جمعیت مورد مطالعه در جواب سؤال:
آگاهی شما در زمینه بهداشت یا سلامت چگونه است؟

باتوجه به سؤال قبل که افراد مورد مطالعه اظهار داشتند ، آگاهی آنها در زمینه سلامت ۹۱٪ متوسط به بالا است در پاسخ سؤال: اطلاعات بهداشتی که دارید از چه طریق کسب کرده اید؟ ۵۰/۶٪ از طریق تلویزیون ۱۷٪ از طریق بهورز روستا ۱۳/۹٪ از طریق سایر کارکنان بهداشتی و ۱۸/۵٪ از طریق سایر رسانه ها که در جدول شماره ۴ ذکر شده کسب نموده اند.

جدول شماره ۴ - توزیع فراوانی و درصد پاسخ جمعیت مورد مطالعه در جواب سؤال:
اطلاعات بهداشتی که دارید از چه طریق کسب کرده اید؟

عنوان	فراوانی	درصد
بهورز روستا	۲۱۳	۱۷
معلم روستا	۴۸	۳/۸
داوطلب سلامت	۲۶	۲/۱
تیمهای سیار بهداشتی	۱۶	۱/۳
کارکنان بهداشتی	۱۷۴	۱۳/۹
تلویزیون	۶۳۳	۵۰/۶
رادیو	۵	۴/۰
روزنامه	۱۴	۱/۱
کتاب	۴۰	۳/۲
مجله	۱۰	۰/۸
پمفلت	۳	۰/۲
بروشور	۲	۰/۲
پوستر	۶	۰/۵
تراکت آموزشی	۱	۰/۱
فیلم	۴	۰/۳
اینترنت	۳	۰/۲
همه موارد	۱۵	۱/۲
سایر	۲۴	۱/۹
خطا	۱۳	۱
کل	۱۲۵۰	۱۰۰

در پاسخ به سؤال: شما در حال حاضر به کدام رسانه های ارتباطی دست رسی دارید بترتیب اولویت ۷۳/۵٪ تلویزیون ۱۵/۶٪ به رادیو ۱/۳٪ به روزنامه دست رسی دارند و حدود ۱۰٪ سایر رسانه ها را نام برده اند همانگونه که در جدول پائین آمده افراد شرکت کننده در مصاحبه در پاسخ به سؤال: مطالب بهداشتی از چه طریقی به شما آموزش داده شود؟ ۳۸٪ حضور در جلسات آموزشی ۳۵/۸٪ تلویزیون و ۱۱/۸٪ کتاب و کتابچه بترتیب اولویت ۱ تا ۳ بدست آمده است.

جدول شماره ۱۵ - توزیع فراوانی و درصد پاسخ جمعیت مورد مطالعه در جواب سؤال:

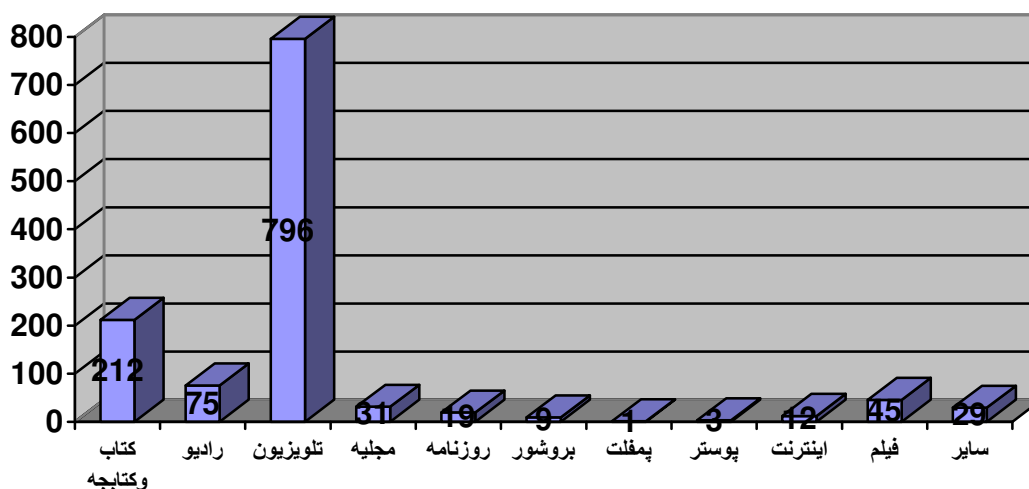
مطالب بهداشتی از چه طریقی به شما آموزش داده شود؟

عنوان	فراوانی	درصد
حضور در جلسات آموزشی	۴۷۵	۳۸
کتاب و کتابچه	۱۴۸	۱۱/۸
رادیو	۴۸	۳/۸
تلویزیون	۴۴۷	۳۵/۸
مجله	۱۱	۱/۹
روزنامه	۱۸	۱/۴
بروشور	۸	۱/۶
پمفلت	۱	۱/۱
پوستر	۱۹	۱/۵
اینترنت	۷	۱/۶
فیلم CD	۵۴	۴/۳
سایر	۱	۱/۱
ذکر نشده	۱۳	۱
کل	۱۲۵۰	۱۰۰

برای تعیین در صد اهمیت رسانه های آموزشی از نظر مخاطبین بالاترین در صد مربوط به تلویزیون با ۶۳/۷٪ و بعد از آن کتاب و کتابچه با ۱۷٪ و رادیو با ۶٪ می باشد.

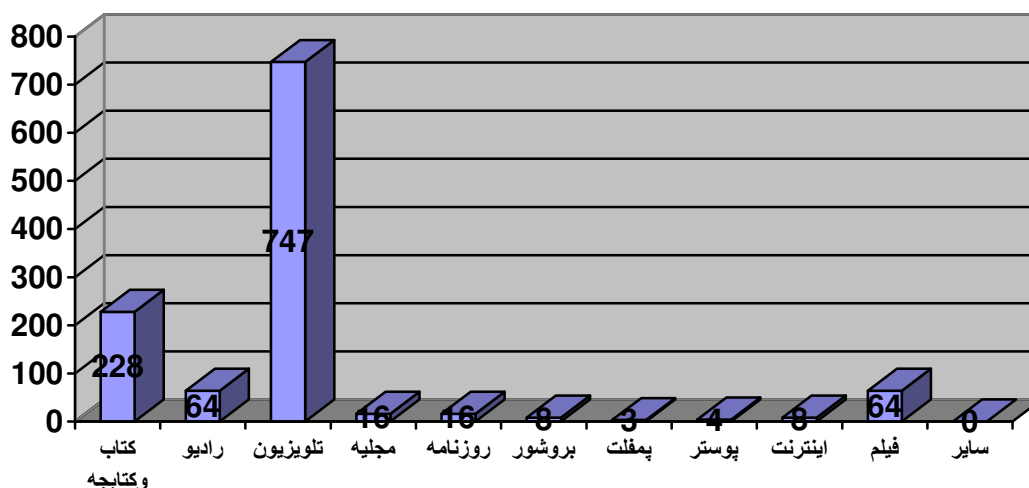
نمودار شماره ۲ - توزیع فراوانی پاسخ جمعیت مورد مطالعه در جواب سؤال:

کدام رسانه آموزشی اهمیت بیشتری دارد؟

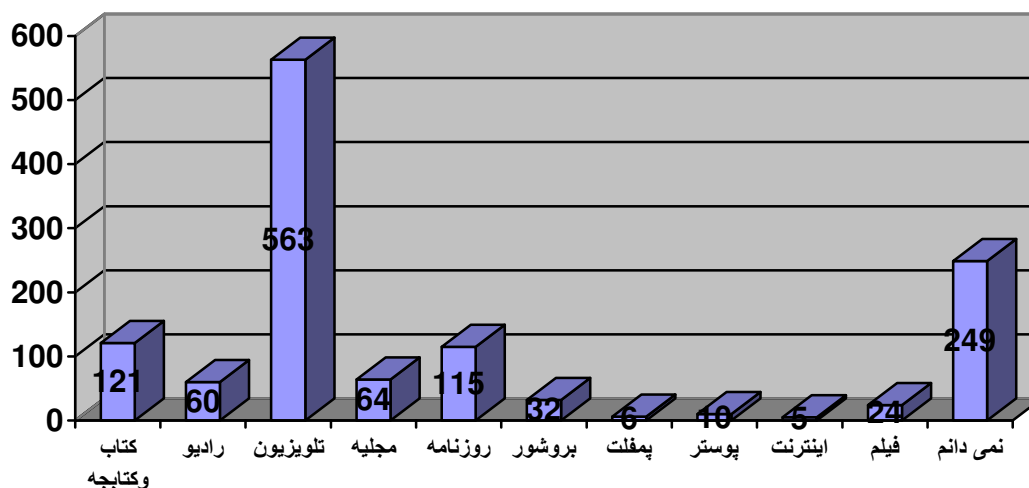
تاثیر هر کدام از رسانه های آموزشی بر یادگیری از دیدگاه مخاطبین در پاسخ سئوال: کدام رسانه آموزشی تاثیر بیشتری در یادگیری دارد؟ بترتیب اولویت ۵۹/۸٪ تلویزیون ۱۸/۲٪ کتاب و کتابچه و رادیو و فیلم هر کدام ۵/۱٪ بوده است.

نمودار شماره ۳- توزیع فراوانی پاسخ جمعیت مورد مطالعه در جواب سئوال:
کدام رسانه آموزشی تاثیر بیشتری در یادگیری دارد؟

از نظر مخاطبان دست رسی به کدام رسانه آسانتر است پاسخها بترتیب سه اولویت اول و درصد فراوانی شامل: تلویزیون ۴۵٪، کتاب و کتابچه ۹/۷٪ و روزنامه ۹/۲٪ تعیین شده است. کل پاسخ ها طبق نمودار زیر بوده است.

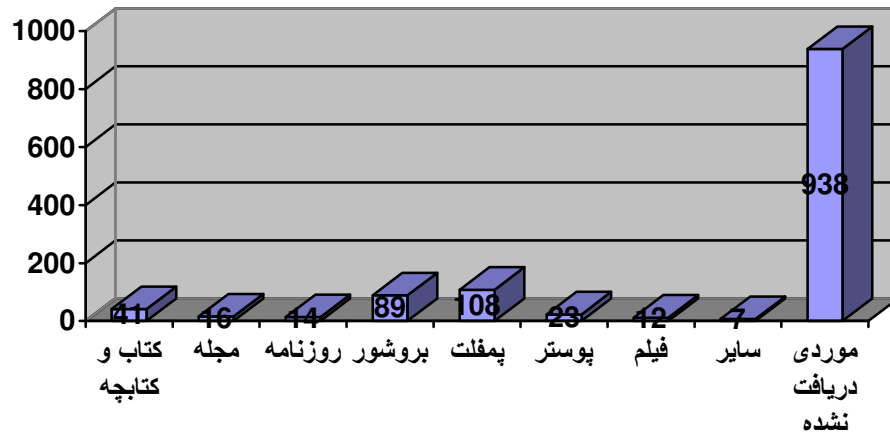
نمودار شماره ۴- توزیع فراوانی پاسخ جمعیت مورد مطالعه در جواب سئوال:
دست رسی به کدام رسانه آسانتر است؟

بمنظور دست یابی به وضعیت رسانه های آموزشی تولید و توزیع شده در بین افراد و گروه ها در طی یک سال اخیر از افراد مورد مطالعه پرسیده شده است: طی سال جاری چه رسانه آموزشی از طریق کارکنان بهداشتی دریافت نموده اید؟ در پاسخ به سئوال فوق ۲۵٪ (۳۱۰ نفر) اعلام نمودن که رسانه آموزشی مختلف دریافت نموده اند و ۷۵٪ (۹۴۰ نفر) اعلام نموده اند که رسانه ای دریافت نکردند. نمودار شماره ۵

نمودار شماره ۵- توزیع فراوانی پاسخ جمعیت مورد مطالعه در جواب سؤال:
 طی سال جاری چه رسانه آموزشی از طریق کارکنان بهداشتی دریافت نموده اید ؟

از این ۲۵٪ جمعیت مورد مطالعه که رسانه های مختلف آموزشی در یافت نموده اند (۳۱۰ نفر) ۹۰٪ رسانه آموزشی که دریافت نموده اند متناسب با نیاز خود می دانستند و ۱۰٪ از آنها متناسب با نیاز خود نمی دانستند. و از همین جمعیت ۹۵٪ محتوای رسانه دریافتی را قابل درک می دانستند و ۹۲٪ آنها را کاربردی می دانستند.

بحث و نتیجه گیری

بنابر نتایج بدست آمده بیش از ۸۱٪ از افراد برای سلامت اهمیت خیلی زیادی قائل هستند و حدود ۹۱٪ تامین سلامت برای خود و خانواده را یک نیاز ضروری می دانند. که نشان دهنده نگرش مثبت جامعه به مقوله سلامت است. در این مورد بین جمعیت روستایی و شهری اختلاف معنی داری وجود ندارد و هر دو گروه در موارد فوق اتفاق نظر دارند. طی سال گذشته وسالهای قبل شرکت افراد در جلسات آموزشی گروهی کمتر از ۴۰٪ بوده که این مسئله می تواند به دو دلیل باشد. یکی تامین نیاز آموزشی افراد از طریق رسانه های گروهی، دوم برگزار نشدن جلسات آموزشی متناسب با نیاز گروه های هدف بخصوص در مناطق شهری برای افراد بوده است. اما در مناطق روستایی با توجه به اکتیو بودن خانه های بهداشت در زمینه آموزش سلامت و برگزاری جلسات آموزشی، وضعیت بهتری نسبت به مناطق شهری وجود دارد. پیشنهاد می شود در مناطق روستایی به آموزش های مستقیم گروهی توسط کارکنان خانه های بهداشت توجه بیشتری بعمل آید.

از نظر فراوانی بیشترین رسانه ی شناخته شده تلویزیون هست و رسانه های بعدی بترتیب رادیو و روزنامه هستند. جمعیت مورد مطالعه وضعیت آگاهی خود را در مورد سلامت خوب بیان نموده اند که این نشئت گرفته از این مسئله هست که در حال حاضر با یک مشکل بهداشتی مواجه نیستند. اما اطلاعات بهداشتی که دارند بیشتر آن را از طریق تلویزیون کسب نموده اند. اما در مناطق روستایی و شهری تفاوتی وجود دارد که در مناطق روستایی بیشتر اطلاعات بهداشتی خود را از طریق کارکنان بهداشتی در جلسات آموزشی گروهی و فردی دریافت کرده اند و در مناطق شهری بیشتر از طریق تلویزیون دریافت شده است.

از نظر دست رسی به رسانه ها از دیدگاه مخاطبان بترتیب: تلویزیون، رادیو و روزنامه می باشد. در مناطق شهری و روستایی از این نظر تفاوتی وجود ندارد. اما مخاطبان تمایل دارند با وجود پوشش گسترده رسانه ها و شبکه های ارتباطی، با حضور در جلسات آموزشی (آموزش فعال) مطالب بهداشتی را یادگیرند.

از نظر مخاطبان رسانه های آموزشی که هم اهمیت بیشتری دارند و هم تاثیر بیشتری در یادگیری دارند و هم دست رسی به آنها آسانتر است بترتیب: **تلویزیون، کتاب و کتابچه و رادیو** می باشد. بنابراین یافته ها می توان گفت: مهمترین عامل در تعیین رسانه از نظر مخاطبان، یکی دست رسی آسان و دوم تاثیر آن رسانه در یادگیری می باشد. اما نکته ی که در این بررسی مشخص شد، توزیع نامناسب رسانه های تولید شده در سطح کشور و استان است. بطوریکه در فرایند توزیع چه از نظر زمان و چه از نظر مکان (محل زندگی گروه هدف) خوب انجام نمی گیرد. چنانچه در نمودار شماره ۵ مشاهده می کنید حدود ۷۵٪ از افراد طی یک سال اخیر هیچ مورد رسانه نوشتاری (مکتوب) دریافت نکرده اند.

بطور کلی جامعه به مقوله بهداشت اهمیت زیادی می دهد و افراد به آموزش سلامت برای خود و خانواده، احساس نیاز می کنند و تمایل مثبت به یادگیری در زمینه سلامت دارند. بنابراین از این فرصت بایستی بنحو مطلوب در زمینه آموزش و اطلاع رسانی استفاده کافی برده شود.

اما نکته مهم در مقوله آموزش، بکارگیری فرایند استاندارد آموزش است، چون در هر منطقه بایستی متناسب با نیاز آموزش، موضوع آموزش، گروه هدف آموزش (مخاطب) و روش آموزش، وسائل و رسانه ی آموزشی مورد نیاز بکار گرفته شود که این امر در یادگیری بسیار موثر می باشد. نتایج بدست آمده در این پژوهش نشان می دهد، اکثر رسانه های آموزشی بکار رفته متناسب با نیاز و شرایط مخاطبین نبوده است. لذا می بایستی قبل از اجرای برنامه های آموزشی، نیازسنجی آموزشی با مشارکت گروه های هدف آموزش، برای مشخص نمودن فرایند آموزش و عناصر آموزشی از جمله نوع رسانه، متناسب با نیاز گروه های هدف تعیین گردد.

تشکر و قدردانی

در خاتمه از معاون محترم پژوهشی دانشگاه و همکارانشان، معاون محترم بهداشتی دانشگاه، معاون فنی مرکز بهداشت استان، همکاران خودم در آموزش سلامت استان بویژه کارشناسان محترم آموزش سلامت شهرستانها که ما را در این پژوهش کمک و یاری نمودند تشکر و قدردانی نمایم.

منابع

- ۱- احدیان، محمد (۱۳۸۱). مقدمات تکنولوژی آموزشی. تهران: نشر و تبلیغ بشری.
- ۲- پارک، جی.ای. و پارک، ک. (۱۳۷۶). کلیات خدمات بهداشتی (ترجمه حسین شجاعی تهرانی و حسین ملک افضلی). تهران: نشر سماط.
- ۳- دکتر ناصر محمدی- دکتر شهرام رفیعی فر (۱۳۸۵) برنامه جامع درسی آموزش سلامت (آشنایی با مفاهیم کاربردی) تهران: نشر مهرآوش
- ۴- حافظ نیا، محمد. (۱۳۷۷). مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: نشر سمت.
- ۵- حلم سرشت، پریش و دل پیشه، اسماعیل (۱۳۸۱). آموزش بهداشت و اولویت های بهداشتی جهت آموزش. تهران: چهر.
- ۶- دلاوری، علی. (۱۳۷۶). روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی. تهران: نشر ویرایش.
- ۷- رامچاندان، ل. و دارمالینگام، ت. (۱۳۸۰). آموزش بهداشت. (ترجمه فروغ شفیعی و اذنه آذرگشپ). تهران: دانشگاه تهران.
- ۸- شجاعی تهرانی، حسین. و عبادی فردآذر، فرید. (۱۳۸۱). اصول خدمات بهداشتی. تهران: نشر سماط.

The study of propagational and Educational media needs and Determination of priorities in health education field from the view of urban and rural audiences of lorestan province in 1387.

1-Ali shahverdi 2- Ramesh Arman 3- Dr. Moloud Jaferian 4- omid ali paapi 5- Emitis azayeri

Abstract

Back ground: providing, protection and promotion of people's health is not meet except by empowerment them to control the individual and social destiny and health education is the strating point and the factor of fulfillment of empowerment people and societies. A lot of people's Idea about the term of health education is providing some health messages and pamphlets. But this isn't the fact. Health or health education is using effective educational methods for changing the behavioral patternes in society so that people also can promote both their own health and welfare level and they can use health and medical services in the best way.

Materials and Methods : this research is a descriptive study and research society is men and women above 15 in urban and rural areas in lorestan provinre. Sampling is cluster form, 126 clusters of urban and rural (86 urban clusters and 40 rural clusters) and from every cluster 10 people from choosen families were interviewed. This research has been done using questionarie and interview procedure by welltrained interviewers (Health education experts) which in rural areas with the cooperation of Technicians and in urban areas with the cooperation of health volounteers , they went house to house of choosen people (cluster) and fill questionnaire according to the instruction.

Results: society gives a lot of Importance to health and for fulfilling this we need education based on evidance. In this research, the health Information of people has been gotten about 51% by TV, about 48% by health and medical perssonals and less than 2% by the media from the point of view of audiences, the most important educational media are TV, Book, pamphlet and radio respectly

which lack no much difference in urban and rural areas. From the point of view of audiences the most important factor to choose the media has been the easy availability and their effect on learning.

Conclusion : The study shows that from the point of view of audiences , the educational media which have more importance and are more effective on learning and their availability are easier are: TV, book, pamphlet and radio. Generally, the society gives a lot of importance to the health term and people feel that, they need health education for their own and their families and they tend positively to the learning in the field health. Therefor we should do our best in the field of Education and giving enough Information.

Key words: Educational media, Education, health , audience, communication and need.

1- The plan performer and the manager of the group in health education of deputy health university of medical science of lorestan.

2- The main colleague and expert of health education of deputy health university of medical science of lorestan.

3- The colleague and technical deputy of lorestan university of Medical science.

4- The statistical counsellor, epidemiology graduated and the faculty member of lorestan university of medical science.

5- The colleague and the expert of health family of lorestan university of medical science.

References:

1- Ahadian, Mohammad (1381). Introduction of educational technology. Tehran, Boshra publication and propagation.

2- park, G. A and park, k (1376) the comprehensive health services (Translated by Hossein shoja and Hossein Malek afzali), Tehran, samat publication.

- 3- Mohammadi, Nasser and Rafiefar, shahram (1385), comprehensive plan for the health education, Tehran, Mehrravash publiation.
- 4- HafezNia, Mohammad (1377). An Introductory to principle of research in humanities, Tehran, SAMT publication.
- 5- Helmseresht, parivash and Delpisheh, Ismaiel (1381). Health education and Health priorities for education, Tehran, chehr publication.
- 6- Delavari, Ali (1376), The research method in psychology and behaviorism, Tehran, virayesh publication.
- 7- Ramachandaran, L. and darmalingham, T. (1380), health education (Translated by forough shafiee and Eznolah Azargashb) , Tehran, Tehran university publication .
- 8- shojaie tehrani, Hossein and Ebadi Fard Azar, Farbod (1381), The principle of health services, Tehran, samat publication.